

Mikä mediayhteiskunta?

Mediasisältöjen digitalisoituminen, internet, langattomat tiedonsiirtoverkot ja matkapuhelimet ovat mullistaneet viestinnän viimeisen parinkymmenen vuoden aikana. Amerikkalainen kirjailija Michael Crichton povasi 1990-luvun alussa *Wired*-lehdessä, että perinteinen joukkoviestintä on nopeasti sukupuuttoon kuoleva Mediasaurus. Hänen mielestään otus on aivan liian kömpelö liikkumaan viestinnän verkostoissa, jotka tarjoavat hajautettua ja vuorovaikutteista viestintää.

Toistaiseksi ennustus ei ole käynyt toteen. Radio, televisio ja sanomalehdet ovat siirtyneet osaksi internetiä ja kilpailevat erilaisten sosiaalisten medioiden ja ilmaisen sisällöntuotannon kanssa. Nykyään periaatteessa kuka tahansa, jolla on käytössä tietokone ja internet, voi harjoittaa joukkoviestintää. Tämä onnistuu vaikkapa lataamalla itse kuvattu video YouTubeen. Sosiologi Manuel Castells on kutsunut ilmiötä henkilökohtaiseksi joukkoviestinnäksi.

Koska media on vahvasti läsnä sekä yksityisen ihmisen elämässä että koko yhteiskunnassa, puhumme tässä kirjassa mediayhteiskunnasta. Väitämme, että nykyistä pitkälle kehittyneellä länsimaista yhteiskuntaa ei voi ymmärtää ottamatta huomioon mediaa ja sen roolia yhteiskunnallisessa vuorovaikutuksessa. Medioiden kautta ihminen kytkeytyy paitsi julkisuuteen ja sosiaalisiin verkostoihin, myös koneisiin ja teknologioihin. Media on osa kulttuuria omine ilmaisun tapoineen ja vuorovaikutuksen muotoineen, jotka leviävät muillekin yhteiskunnan alueille. Media on liiketoimintaa, vuorovaikutusta ja yhteiskunnan symbolista todellisuutta.

Median käyttöä on lisännyt päätelaitteiden määrän kasvu ja niiden kutistuminen taskukokoisiksi. Vielä vuosituhaten vaihteessa teknoutopistit uskoivat, että median käyttäjälle riittäisi vain yksi päätelaite, missä hän sitten liikkuikin. Tämäkään visio ei ole vielä toteutunut. Vaikka matkapuhelimesta onkin tullut yhä yleisempi median käytön päätelaite, samaan aikaan erilaisten medialaitteiden kirjo on samalla jatkuvasti kasvanut.

Medialaitteiden yltäkylläisyyden ja joka puolelta pursuavien mediaesitysten keskellä on helppo unohtaa, kuinka riippuvaisia ne ovat fyysisestä todellisuudesta. Jos sähkön saanti luonnonkatastrofin, sodan tai onnettomuuden johdosta tyrehtyy, viestintä käy mahdottomaksi. Todennäköisesti myös yhteiskunnan sosiaaliset ja taloudelliset perusrakenteet alkavat romahtaa. Silloin elämä muuttuu elonjäämiskamppailuksi, kuten John Hillcoat'in elokuvassa *Tie* (2009). Elokuvan isä ja poika kulkevat tutussa, mutta yhtäkkiä vihamieliseksi muuttuneessa maailmassa. Kännykät ovat mykistyneet. Ei ole mediaa kertomassa, mitä on tapahtunut ja tapahtumassa. Kehenkään ei voi luottaa, normit ja lait ovat menettäneet merkityksensä. Elokuva tavoittaa tarkasti viestintäjärjestelmän romahtamisesta nousevan kauhun ja myös sen, miksi nykyistä yhteiskuntaa kannattaa kutsua mediayhteiskunnaksi.

Vaikka yritämmekin tehdä eräänlaista aikalaisdiagnoosia, emme silti kuvittele, että media hallitsee yhteiskunnan kehityksen suuntaa. Mediayhteiskunta on nimi sille, että kirja kertoo tarinan yhteiskunnasta median näkökulmasta katsottuna. Kertomisen tekee vaikeaksi viestinnän ja median nopea muutos. Kirjan kaltainen hidas otus ei tahdo pysyä perässä, mutta aina pitää yrittää.